

OBJECTIU DEL CURS

L'assignatura analitza els trets fonamentals de l'Espanya i Catalunya actuals des de la perspectiva de l'organització i les relacions socials bàsiques.

Es plantegen, per això, tres línies d'estudi i discussió que s'entrelacen al llarg del curs, per més que, sistemàticament, es pugui insistir ara sobre un, ara sobre l'altra. La primera es refereix a l'estudi dels "subjectes socials": classes, grups, moviments, organitzacions i a les transformacions que s'estan produint en les darreres dècades. En la segona s'entra en l'anàlisi de les relacions que existeixen entre els esmentats subjectes socials i entre ells i l'Estat, analitzant el caràcter conflictiu o consensual de les mateixes i la forma en què es plasmen l'hegemonia i la subordinació socials. En la tercera s'estudien els valors i actituds que contribueixen a configurar l'organització col·lectiva, configurant els individus.

En termes de metodologia convé fer les següents puntualitzacions: La nostra hipòtesi bàsica és que l'estructura social d'Espanya i Catalunya es caracteritza per la desigualtat i el conflicte social. El model que utilitzem està configurat per tres elements bàsicament: el punt de partida de l'estudi són els processos socioeconòmics, considerats en la seva influència damunt l'estructura social, influència compartida, però amb les d'altres factòr, com la divisió sexual, els polítics, culturals, etc; les transformacions en l'estructura social són lentes - a no ser que existeixin revolucions - pel que considerarem el conjunt de les quatre darreres dècades, dividides en dues fases diferents.

ciades, franquisme i post-franquisme : la "unitat d'estat i mercat" a Espanya no anullen diferències internacionals i inter-regionals profundes que nosaltres volem considerar des de la perspectiva de Catalunya, procedint comparativament al llarg de tots els temes.

PROGRAMA DEL CURS

I Part : INTRODUCCIO TEÒRICA

Tema 1 : Qüestions teòriques prèvies i metodologia

Diversos enfocaments sobre l'estructura social. Divisió social del treball, estructura de classes i estructura social. Metodologia a utilitzar. Unitat temporal d'anàlisi : franquisme i post-franquisme

Tema 2 : Les característiques de les "societats post-industriel·les"

Diverses definicions de les "societats avançades". Economia de serveis. Productivitat i tecnologia com factors de canvi. Paper de l'Estat. Nova caracterització del poder i de les diferències i divisions socials.

Tema 3 : Estructura social i poder : hipòtesi de treball

Com explicar l'hegemonia i la subordinació ? Conflicte o integració ? La necessitat d'integrar diversos factors explicatius

II. Part : ELEMENTS BàSICS DE LA FORMACIÓ SOCIAL ESPANYOLA EN EL SEU DESENVOLUPAMENT HISTòRIC

Tema 4 : Aspectes socioeconòmics

Les tensions de la modernització :
- tensió agricultura-industrialització
- tensió camp-ciutat

El procés de concentració monopolista i les seves repercussions socials.

La pervivència de la petita-mitjana empresa

Tema 5 : Transformacions en el mercat de treball

Aspectes poblacionals : piràmides d'edats. Moviments migratoris.

Procés de salarització i estructura ocupacional. Segmentació i jerarquizació del mercat de treball:

- treball femení
- treball joves
- activitats submergides
- atur

Tema 6 : Característiques socio-polítiques

El paper de l'Estat. Debilitat tradicional en front als sectors econòmics dominants. Centralisme. Enfrontaments burgesies perifèriques-burguesia centralista.

Tema 7 : Aspectes culturals

Incidència de la família i de la religió en la conformació d'actituds, interessos i estructura de poder. Valors tradicionals. Valors moderns.

BIBLIOGRAFIA

- MILIBAND, R. El estado en la sociedad capitalista. Edit S.XXI 1978
Marxismo y política. Edit. S XXI, 1980
- DAHRENDORF, R. Las clases sociales y su conflicto en la sociedad industrial. Rialps 1962
- BELL, D. El advenimiento de la sociedad postindustrial. Alianza, 1976
- BIRNBAUM, N. Hacia una sociología crítica. Península, Barcelona 1974
- GINER, S. "Clase poder y privilegio en la sociedad Corporativa" PAPERS nº 20, Barcelona 1983

MOYA, C. El poder económico en España, Tucar, 1975

MUÑOZ, J. El poder de la Banca en España. ZYX 1970

GINER S. "Estructura social de España" Horizonte español, Paris R.I. 1972

PASCUAL, A.- CARDELUS, J. Movimientos migratorios y organización social, Península 1980

DE PABLO, A. "Estratificación y clases sociales en la España de hoy" FOESSA, 1975

PANIAGUA, F.J. La ordenación del capitalismo avanzado en España Anagrama ,1977

DEL CAMPO, S. La evolución de la familia española en el siglo XX
Alianza , Madrid 1982

SEVILLA GUZMAN, E. La evolución del campesinado en España
Península, 1979

FOESSA, IV
Vol 2 "La familia española en la transición política"
Euramerica, Madrid 1983

III Part : DESIGUALTATS I CLASSES SOCIALES EN L'ACTUALITAT

Tema 8 : Les desigualtats socials

Desigualtat de rendes
Percepció de la desigualtat social
Desigualtat i consciència de classe

Tema 9 : Característiques de les classes dominants avui a Espanya

Introducció històrica
La complexitat de les classes dominants. Diverses fraccions de la burgesia monopolista. Burgesia central-burgesies perifèriques.
Classe i poder : domini de l'Estat i "elits".
Característiques ideològic-culturals de les classes dominants.

Tema 10 : Transformacions de les classes treballadores

Transformacions de la classe obrera tradicional : la deshomogeneització.
Desenvolupament d'altres sectors assalariats : empleats i tècnics : la consciència de classe ; classe i ideologia.
Els assalariats marginals

Tema 11 : Les capes intermitges

Introducció històrica
La posició en la divisió del treball i la influència de la ideologia dominant Els petits empresaris.
Els treballadors autònoms. Els professionals.. Les posicions polítiques "intermedies"
La repercussió de la crisi econòmica sobre aquestes capes.

Tema 12 : Permanència i canvi del camperolat

Del latifundisme al capitalisme avançat en el camp.
Els petits i mitjans agricultors. Els assalariats del camp : condicions, organització i relacions amb altres assalariats.

Tema 13 : Altres categories socials

Incidència en l'estructura social d'Espanya de categories socials específiques : militars, Església.

BIBLIOGRAFIA

TAMAMES, R. El poder de la oligarquía en España. Planeta 1978

TEZANOS, J F. Estructura de clases y conflictos por el poder en España Edicusa 1978

DE PABLO Citado

LACALLE, D. Técnicos, científicos y clases sociales, Guadarrama 1976

PEREZ DIAZ,V. Clase obrera orden social y conciencia de clase
Fund. INI 1980

CUADERNOS PARA EL DIALOGO Clases medias en España. Extra XXXIX, 1974

MARCOS ALONSO,J. El conflicto de las clases técnicas :un falso problema. Estela 1970

CARBALLO,R. Capitalismo y agricultura en España. De la Torre 1978

SEVILLA GUZMAN, E. La evolución del campesinado en España, Península 1979

BUSQUETS,J. El militar de carrera en España. Ariel , 1971

TEZANOS J.F. ? Crisis de la conciencia obrera ? Edit Mezquita 1982

MARTIN SERRANO,M. Los profesionales en la sociedad capitalista
Tauros, Madrid 1982

LACALLE,D. Trabajador intelectuales y estructura de clases
C.I S Madrid 1982

PARICIO, J.M Para conocer a nuestros militares, Tecnos, Madrid 1983

FOESSA IV vol 2- "Estructura social y desigualdades en España" en Informe Sociológico sobre el cambio Social en España 1975-1983, Euramérica ,Madrid 1983

IV Part	: <u>ORGANITZACIO I CONFLICTE SOCIAL</u>
Tema 14	: <u>Característiques de la conflictivitat social</u> Conflictè obert i consens Els subjectes fonamentals del conflicte : vella i nova conflictivitat Conflictè i crisi : els objectius del conflicte avui
Tema 15	: <u>Surgiment i potenciament de nous moviments socials</u> Ecologisme, feminism, pacifisme La seva incidència en l'organització i conflicte social
Tema 16	: <u>Organitzacions socials i polítiques</u> Organitzacions socials : sindicats, patronals Organitzacions polítiques i estructura de classes Altres organitzacions socials
Tema 17	: <u>Validesa del model Corporativista a Espanya</u> El model corporativista Relacions Estat-grups d'interès Corporativisme i crisi econòmica
Tema 18	: <u>Movilitat social</u> Movilitat individual, movilitat col lectiva L'Ocupació com base del Status : la seva crisi
Tema 19	: <u>Marginalitat social</u> La marginalitat com procés institucionalitzat Centralitat i marginalitat es barregen Grups i estatus marginals específics
V Part	: <u>VALORS I COMPORTAMENTS</u>
Tema 20	: <u>La cultura de masses</u> Tradició i modernitat La incidència dels canvis culturals : mitjans de comunicació i intel lectuals.
Tema 21	: <u>El comportament polític</u> Opinions polítiques segons la classe social La major indefinició de les ideologies polítiques Comportament polític i crisi

Tema 22	: <u>Religió i comportament religiós</u> Procés de secularització. Noves formes de religiositat. Tensió entre les formes personals de religiositat i la projecció pública de l'església (catòlica).
<u>BIBLIOGRAFIA CORRESPONENT A LES IV i V PARTS</u>	
PAPERS nº 8	<u>El régimen Franquista</u> , Barcelona 1978
EDE	<u>Lucha política por el poder</u> , Elías Querejeta 1976
LERENA, C..	<u>Escuela, ideología y clases sociales en España</u> Ariel 1976
VARIOS	<u>La cultura bajo el franquismo</u> , Península 1977
MORENO I.	<u>Andalucía : subdesarrollo, clases sociales y regionalismo. Manifiesto</u> , Editorial, Madrid 1977
BELTZA	<u>Nacionalismo vasco y clases sociales</u> , Txertoa San Sebastián 1977
PAPERS nº 12	<u>Estructura social de Catalunya</u> , Barcelona 1979
GISPERT, C.-PRATS, J M	<u>España : un estado plurinacional</u> , Blume 1978
MARAVALL, J M	<u>La política de la transición</u> , Taurus 1982
BUSTAMANTE, E.	<u>Los amos de la información en España</u> , Ariel 1982
LOPEZ PINA, A	<u>Poder y clases sociales</u> , Técnos 1978
ALVIRA, F. y OTROS	<u>Partidos políticos e ideologías en España</u> C I S. M 1978
FOESSA IV Vol-1	<u>El pensamiento político de los españoles</u> , Madrid 1981
DE ESTEBAN, J	<u>LOPEZ GUERRA, L. Los partidos políticos en la España actual</u> , Planeta 1982
PEREZ DIAZ V.	<u>Clase obrera, orden social</u> ... cit
DOCUMENTACION SOCIAL, nº 44,	<u>Marginación social en España</u> , Madrid 1981
SAGARDOY, J.A -LEON BLANCO, D.	<u>El poder sindical en España</u> Planeta, Barcelona 1982
DOCUMENTACIÓN SOCIAL nº 50	"Los años 80 : cambio y participación" Enero Marzo 1983 Madrid (varios artículos)
LEMKOW, L.	<u>La protesta antinuclear</u> , Edit Mezquita, 1984
GONZALEZ, A.	<u>El feminismo en España hoy</u> , Técnicos, Madrid 1983
FOESSA IV, vol II	"Religión e iglesia en el cambio político en España", Euramerica, 1983

BIBLIOGRAFIA OBLIGATORIA

- BIRNBAUM, N Hacia una sociología crítica Península Barcelona 1974, (página 333 en adelante)
- DE PABLO, A. "Estratificación y clases sociales en la España de hoy" FOESSA 1975
- TEZANOS, J F. Estructura de clases y conflictos por el poder en España. EDICUSA 1978
- SEVILLA GUZMAN La evolución del campesinado en España Península 1979
- LACALLE, D. Trabajadores intelectuales y estructura de clases CIS , 1982
- PEREZ DIAZ, V. Clase obrera, partidos y sindicatos Fund INI 1979
- FOESSA IV "Estructura social y desigualdad en España" en Informe sociológico sobre el cambio social en España 1975 83 , vol II Euramérica Madrid 1983
- PAPERS NQ 22-23 Catalunya Euskadi Societat i Política Articles de J BORJA i F MIGUELEZ
- PAPERS NQ 21 Catalunya 1975-82 Articles de M.SUBIRATS i J.BOTELLA

FORMES D'avaluació

L'avaluació constara de dues components :

- Proves escrites : dues parcials (Gener i Maig) i una final.
- Un treball pràctic que podrà consistir en :
 - . exposició a classe d'un tema predeterminat
 - . comparació entre dos llibres d'una llista que s'indicarà
 - . petita investigació sobre un tema escollit i contrastat amb el professor/a

En qualsevol cas abans d'acabar Octubre els estudiants hauran d'haver optat per una modalitat, presentant un esquema aquells que prenguin la segona o tercera abans d'acabar Novembre (amb la finalitat de poder procedir a la correcció del mateix, si fos necessari) i entregat el treball immediatament després de Pasqua..

ESTRUCTURA SOCIAL D'ESPANYA

PROF. F. HERNANDEZ

3er. CURS

CODI 3005

I. MODELS D'ESTUDI DE L'ESTRUCTURA SOCIAL

- Els enfocs de l'estratificació social
 - L'anàlisi de les classes socials
 - Altres enfocs: Weber i Dahrendorf.
-

M. Briongos, F. Hernández i F. Mercadé, Sociología, hoy (Barcelona: Teide, 1982). Hi ha traducció catalana a la mateixa editorial, Sociología d'avui.

R. Dahrendorf, Clases sociales y su conflicto en la sociedad industrial (Madrid: Rialp, 1962).

A. Giddens, La estructura de clases en las sociedades avanzadas (Madrid: Alianza Universitaria, 1979).

C. Marx, Contribución a la crítica de la economía política - (Madrid: Alberto Corazón, 1970). Prólogo y Prefacio.

R.K. Merton, Teoría y estructura sociales (Méjico F.C.E, 1964)

R. Stavenhagen et al., Las clases sociales en la sociedad avanzada (Barcelona: Península, 1969).

M. Weber, La ética protestante y el espíritu del capitalismo - (Barcelona: Península, 1969).

II. LA FORMACIÓ DE LES CLASSES SOCIALES A ESPANYA.

- Crisis de la societat estamental
- Les desamortitzacions i el canvi social a la Societat agraria.
- Capitalisme i revolució industrial.

- Els conflictes de classe a Espanya.
 - Crisis de l'Estat i moviments nacionals
 - Antecedents del franquisme
 - Desequilibris internes de l'E.S.E.
- • •

M. Artola, La Burguesía revolucionaria (1808-1874) (Madrid: Alianza Alfaguara, 1973)

M. Martínez Quadrado, La burguesía conservadora (1874-1931), (Madrid: Alianza Alfaguara, 1973).

C. Moya, Señas de Leviatán (Madrid: Alianza Universitaria, 1984), pp. 15-47.

S. Nadal, El fracaso de la revolución industrial en España (Barcelona: Ariel, 1975).

B. Oltra, F. Mercadé y F. Hernández, La ideología nacional catalana (Barcelona: Anagrama, 1981).

Santiago Roldán, José L. García Delgado y Juan Muñoz, La formación de la sociedad capitalista en España (1914-1920) (Madrid: C.E.C.A., 1973), 2 vol.

M. Tuñón de Lara, La España del siglo XIX (Barcelona: Laia, 1974).

M. Tuñón de Lara, La España del siglo XX (Barcelona: Laia 1974)

III. LA SOCIETAT ESPANYOLA ACTUAL (1939-1984).

- Naturalesa del règim franquista
 - Característiques estructurals del període
 - Fases del franquisme
 - Crisis Social del règim i model de transició
 - El post-franquisme i l'Estat de les Autonomies.
 - L'oposició i els sectors de suport
 - Conseqüències socials i canvis estructurals.
- • •

Juan de Dios García, El régimen del 18 de julio. Modelo ideológico (Madrid: Akal, 1977).

J. Ros Hombravella et al., Capitalismo español: de la autarquía a la estabilización 1939-1959 (Madrid: EDICUSA, 1973).

J. M. Maravall, La política de la transición (Madrid: Taurus, 1982)

A. de Miguel, Sociología del Franquismo (Madrid: Enros, 1975).
Papers. Revista de Sociología, 8 (1978).

R. Tamames, La República. La era de Franco (Madrid: Alianza Alfaguara, 1975).

E. Témime et al., Historia de la España contemporánea (Barcelona: Ariel, 1982)

S. Vilar, Naturaleza del franquismo (Barcelona: Península, 1977).

IV. ELS CANVIS SOCIALS EN L'ESPANYA ACTUAL

- Estructura de la població i moviments demogràfics
- Transformacions en la població activa i atur
- Crisi de la societat agrària
- Dinàmica industrial i procés de urbanització
- Classes socials i procés de terciarització
- Moviments nacionals
- Turisme i lleure
- Crisi de la societat espanyola (família, joventut, marginalització social)

H. Capel, Capitalismo y morfología urbana en España (Madrid: Libros de la Frontera, 1975).

M. Gaviria, España a go-go. Turismo charter y neocolonialismo - DEL espacio (Madrid: Turner, 1974)

J. A. Garmendia (Comp.), La emigración española en la encrucijada (Madrid: CIS, 1981)

F. Hernández, La identidad nacional en Cataluña (Barcelona: Vicens Vives, 1983).

F. Mercadé, F. Hernández y B. Oltra, Once tesis sobre la cuestión nacional en España (Barcelona: Antropós, 1983).

A. de Miguel, Manual de estructura social de España (Madrid: Técnos, 1974).

C. Moya, Señas de Leviatán (Madrid: Alianza Universitaria, 1984)

J. Xuñoz et al., La internacionalización del capital en España (Madrid: EDICUSA, 1978)

E. Sevilla Guzmán, La evolución del campesinado en España (Barcelona: Península, 1979).

José F. Tezanos, Estructura de clases en la España actual (Madrid: EDICUSA, 1975).

V.V.A.A., La cultura bajo el franquismo (Barcelona: Ediciones de bolsillo, 1977)

CRITERIS D'avaluació

- Al llarg del curs, es faran dos recensions optatives (una al 1er trimestre i l'altra al 2^{on}). Al 3er trimestre, es pot fer un treball en grup, substitutiu de l'examen.

- Es realitzarà un examen al final de cada trimestre, eliminatori de matèria. Només s'aprovarà el curs quan es superin els tres exàmens parciaus.

TUTORIES

Dilluns: 12 - 14 hores; 15 - 16 hores; 17,30 - 18 hores.

Dimecres: 12 - 14 hores; 15 - 16 hores; 17,30 - 18,30 hores.

Dimarts: 10 - 12 hores.

Dijous: 15,30 - 17 hores.

Les tutories es faran al despatx Bl - 202 del Departament de Sociologia de la Facultat d'Econòmiques. El dimarts o el dijous les tutories seran un dia o l'altra en funció de les de manades de l'assignatura.

REDACCIÓ PERIODÍSTICA II
PROF. HECTOR BORRAT
3er. CURS CODI 3011

A) TEMARIO

1. El període como señal de identidad y factor determinante de la organización y el funcionamiento de todo periódico, así como de las características que definen a cada tipo de periódicos.

2. El periódico como constelación de textos de publicación simultánea y como secuencia de constelaciones de textos de publicación sucesiva.

3. Tipología de los periódicos según su período, su temario, sus opciones en materia de géneros y estilos de comunicación, su formato, sus audiencias.

4. Organización y funcionamiento del periódico como productor de textos. El proceso de toma de decisiones. Demandas y apoyos al periódico. Compulsiones sobre el periódico. Prácticas periodísticas que ejecutan las decisiones. Efectos de realimentación de demandas, apoyos y compulsiones.

5. Los periodistas profesionales. Posiciones de dirección y de subordinación. Papeles periodísticos: informador, reportero, proponente de temas, seleccionador de temas, diseñador de temáticas, investigador, redactor, corrector de estilo, titulador, corresponsal, enviado especial. Reparto o acumulación de papeles.

6. La actuación de papeles periodísticos por quienes no son periodistas profesionales. Los invitados y los espontáneos. Los famosos y los nuevos. Los líderes. Los lectores.

7. Las compulsiones de una doble escasez: de tiempo de producción y de espacio gráfico.

8. La construcción de temas a partir de los datos iniciales sobre actores, acontecimientos, ideas. Datos recibidos y datos buscados. Noticias duras y noticias blandas. Noticias previsibles y noticias imprevisibles. Noticias. Noticias previstas y noticias no previstas. Noticias en desarrollo. Noticias de secuencia. Las primicias. Las exclusivas. Las demandas